

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 9 2 7 0 1 1 2

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 2 =====

Četrtek, 29. avgust 2019 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalo in ravnilo.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 6 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 24 strani, od tega 4 prazne.

3/24

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. naloga: Koristnost in premica cene

Analiza ravnjanja potrošnikov pri nakupu dobrin omogoča boljše načrtovanje politike cen v podjetjih.

1.1. Opredelite pojem koristnost dobrine.

(1 točka)

1.2. Opredelite pojem mejna koristnost.

(1 točka)

1.3. Sarino najljubše zimsko sadje so jabolka, pridelana na slovenskih ekoloških kmetijah.

Preglednica prikazuje Sarino lestvico celotne in mejne koristnosti jabolk pri zaužiti različni dnevni količini.

Količina jabolk (Q)	0	1	2	3	4	5
Celotna koristnost (TU)			24			40
Mejna koristnost (MU)	/	14		7	5	

S pomočjo podatkov v preglednici izračunajte manjkajoče vrednosti celotne in mejne koristnosti ter jih vpišite v preglednico.

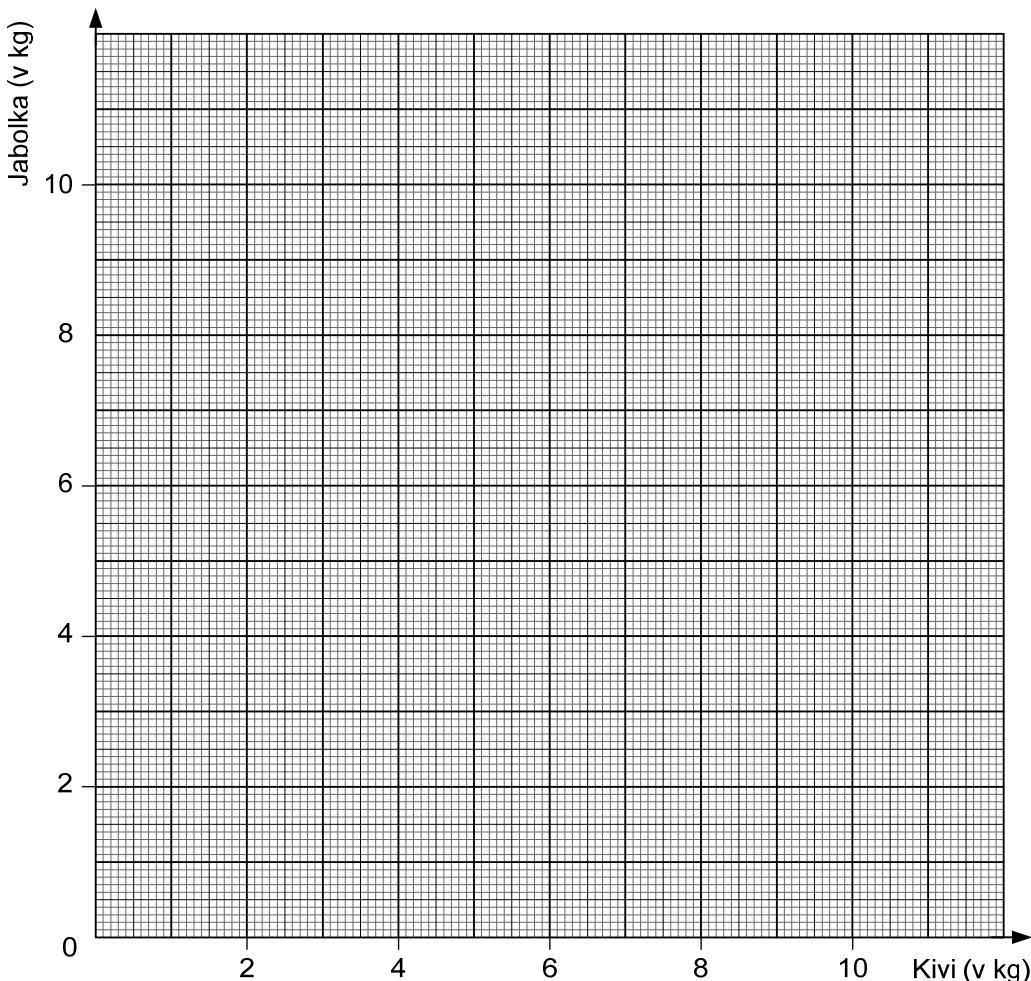
(2 točki)

M 1 9 2 7 0 1 1 2 0 5

- 1.4. Sara prejme 20 EUR žepnine za nakup zimskega sadja. Jabolka kupuje po 2 EUR/kg in kivi po 4 EUR/kg.

- Z uporabo podatkov vrišite v diagram Sarino premico cene.

(1)

- Dopolnite trditve in podčrtajte pravilne navedbe. Potrebne izračune opravite na dve decimalni mesti natančno.

Premica cene je padajoča, saj lahko Sara ob dani žepnini poveča nakup jabolk za kilogram

le, če _____ nakup kivija za 0,5 kg.

(1)

Če Sara pri danih cenah in žepnini kupi 2 kg jabolk in 3 kg kivija, si del žepnine
prihrani / sposodi.

(1)

Ob nespremenjeni ceni jabolk 2 EUR/kg in 30-odstotni pocenitvi kivija znaša

alternativni strošek nakupa 1 kg jabolk _____ kg kivija, kar pomeni,

da se alternativni strošek nakupa kilograma jabolk poveča / ne spremeni / zmanjša.

(1)

V Sarini optimalni košarici nakupa bo tako **več** / **enako** / **manj** kivija.

(1)
(5 točk)

- 1.5. Zaradi spremenjenih tržnih razmer se jabolka podražijo z 2 EUR na 2,50 EUR/kg, kivi pa se poceni na 2,50 EUR/kg. Sarina žepnina ostane nespremenjena 20 EUR.

Spremembo Sarinih možnosti nakupov vrišite s črtkano črto v diagram pri 4. vprašanju te naloge.

(1 točka)

7/24

Prazna stran

OBRNITE LIST.

2. naloga: Proizvodni dejavniki in produkcijska funkcija

Danes v naravi le izjemoma najdemo dobrine, s katerimi zadovoljujemo potrebe. Skorajda vse dobrine prihajajo iz produkcije.

- 2.1. Opredelite pojmom proizvodni dejavnik.

(1 točka)

- 2.2. V podjetju COPATEK, d. o. o., šivajo copate. Za proizvodnjo copat potrebujemo delovna sredstva, predmete dela in delovno silo. Z X označite, kateri skupini pripadajo navedeni dejavniki.

DEJAVNIK	DELOVNA SREDSTVA	PREDMETI DELA	DELOVNA SILA
blago in usnje			
šivalni stroji			
sukanec			
elektrika			
šivilje			
poslovni prostori			

(2 točki)

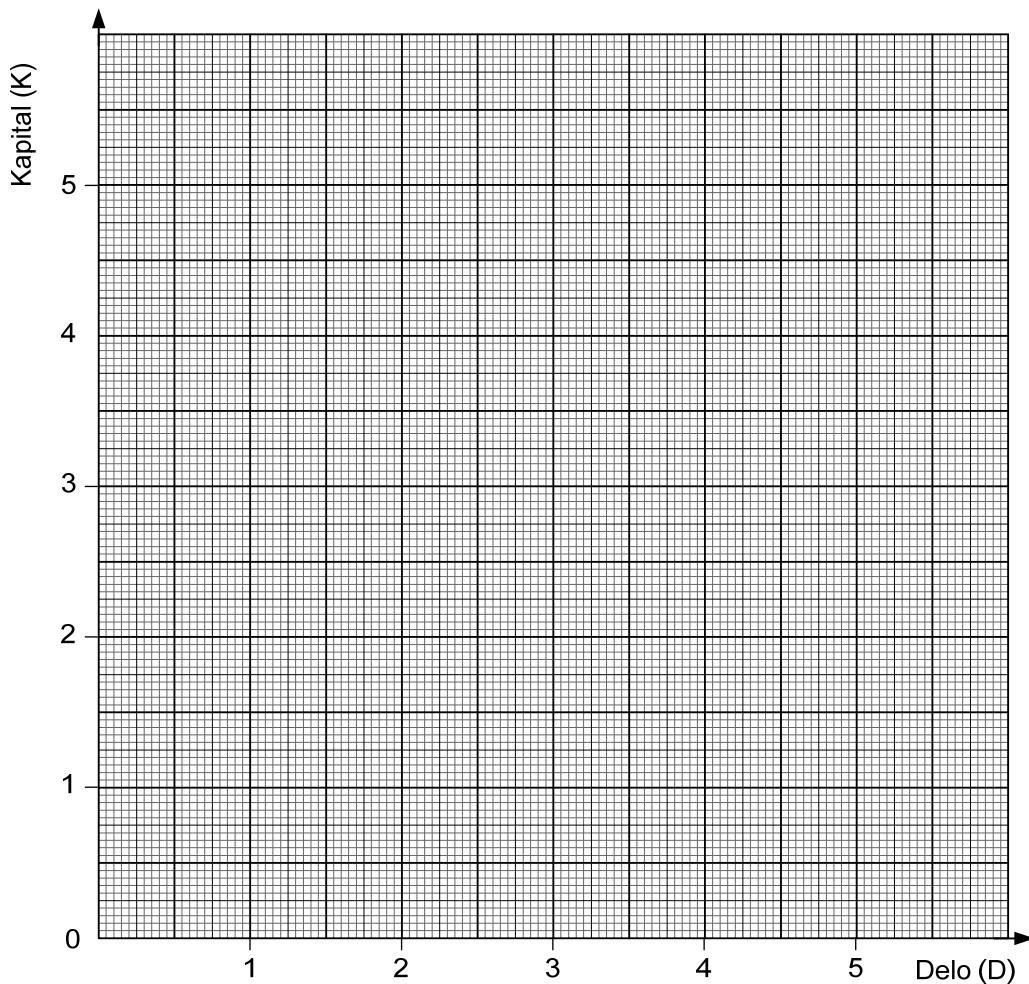
- 2.3. Pri proizvodnji copat lahko uporabljamo različne kombinacije dela in kapitala. Preglednica prikazuje različna razmerja dela in kapitala, s katerimi lahko proizvedemo 2000 parov copat.

KOMBINACIJA	ENOTE DELA (D)	ENOTE KAPITALA (K)
A	4	1
B	2	2
C	1	5

M 1 9 2 7 0 1 1 2 0 9

- Po podatkih v preglednici narišite izokvanto (krivuljo enakega produkta).

(1)

- Enota dela stane 120 denarnih enot, enota kapitala stane 80 denarnih enot.
Dopolnite trditev in podčrtajte pravilno navedbo.

Pri proizvodnji 2000 parov copat ob uporabi 4 enot dela in 1 enote kapitala bi

celotni stroški znašali _____ denarnih enot.

(1)

Z najnižjimi celotnimi stroški bi 2000 parov copat proizvedli, če bi uporabili

kombinacijo A / **kombinacijo B** / **kombinacijo C**.

(1)
(3 točke)

- 2.4. Podjetje COPATEK, d. o. o., želi povečati obseg proizvodnje v kratkem časovnem obdobju.** Povečajo lahko le obseg variabilnega dejavnika (enote dela).

- Podčrtajte pravilno navedbo in odgovor utemeljite.

Sklepamo, da bi v podjetju COPATEK, d. o. o., deloval zakon

ekonomije obsega / padajočega mejnega donosa / padajoče mejne koristnosti.

(1)

Utemeljitev:

---

(1)
(2 točki)

- 2.5. V podjetju COPATEK, d. o. o., lahko z danim obsegom proizvodnih dejavnikov proizvedejo 2000 parov copat. Izračunali so, da bi se pri 2,5-kratnem povečanju **vseh** proizvodnih dejavnikov pojavili rastotični donosi.

- Podčrtajte pravilno navedbo.

Pri 2,5-kratnem povečanju vseh proizvodnih dejavnikov in rastočih donosih bi obseg proizvodnje znašal

4000 parov copat / 5000 parov copat / 6000 parov copat.

(1)

- Pojasnite **razlog** za pojav rastocih donosov.

---

(1)
(2 točki)

M 1 9 2 7 0 1 1 2 1 1

11/24

Prazna stran

OBRNITE LIST.

3. naloga: Povpraševanje in tržno ravnotežje

Potrošniki zadovoljujejo svoje potrebe z dobrinami, ki jih kupijo na trgu.

3.1. Opredelite pojma:

- Individualno povpraševanje

---

(1)

- Tržno povpraševanje

---

(1)

- Navedite vsaj tri dejavnike, ki vplivajo na tržno povpraševanje.

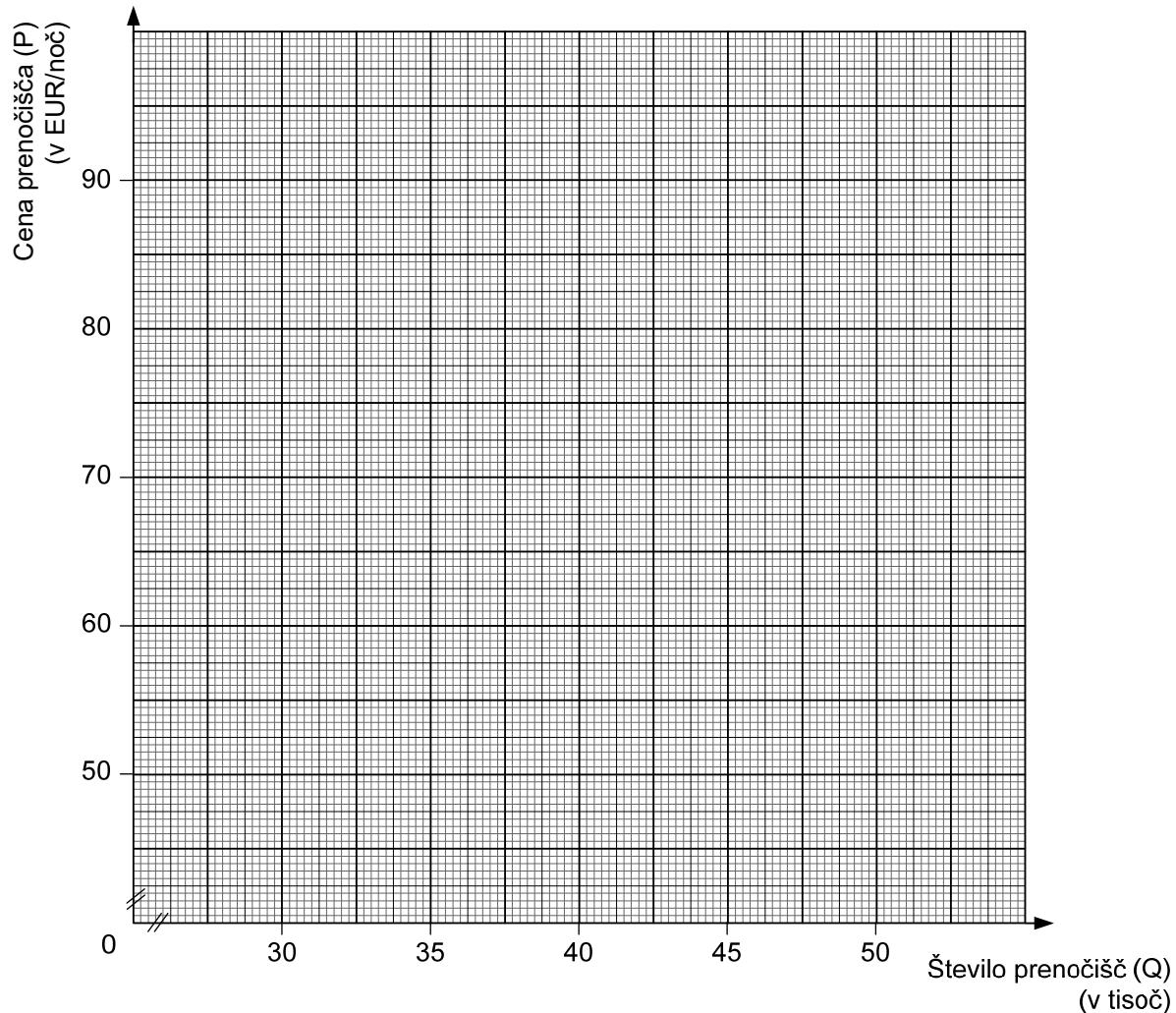
(1)
(3 točke)

3.2. Država Grandija je privlačna turistična destinacija za domače in tujne turiste.

Preglednica prikazuje povpraševanje po prenočiščih v Grandiji v juliju 2017.

Cena prenočišča (v EUR/noč)	Število prenočišč (v tisoč)
50	50
60	46
70	42
80	36
90	30

- Po podatkih iz preglednice vrišite krivuljo povpraševanja po prenočiščih v diagram in jo označite.

(1)

- Z učinkom realnega dohodka in učinkom substitucije pojasnite, zakaj je obseg povpraševanja pri nižjih cenah **prenočišč** večji.

Učinek realnega dohodka: _____
_____
_____

(1)

Učinek substitucije: _____
_____
_____

(1)
(3 točke)

- 3.3. Ponudniki so pripravljeni pri ceni 60 EUR za prenočišče na noč ponuditi 34.000 prenočišč in pri ceni 80 EUR za prenočišče na noč 50.000 prenočišč.

- V diagram pri 2. vprašanju te naloge vrišite krivuljo ponudbe prenočišč in jo označite.

(1)

- Dopolnite trditev.

Tržno ravnotežje se oblikuje pri ceni _____ EUR za prenočišče na noč

pri ravnotežni količini _____ prenočišč.

(1)
(2 točki)

- 3.4. Analizirajte podatke o povpraševanju po prenočiščih v Grandiji iz preglednice pri 2. vprašanju te naloge.

- Podčrtajte pravilno navedbo oziroma dopолните тритви.

Pri ceni prenočišča 70 EUR na noč znaša prihodek ponudnikov prenočišč

EUR.

Če se cena prenočišč zviša na 80 EUR na noč, se prihodek ponudnikov **zniža / zviša**

za _____ EUR.

(1)

- Utemeljite ugotovitev o cenovni elastičnosti povpraševanja po prenosiščih.

Sprememba prihodka ponudnikov prenočišč nakazuje, da je v Grandiji povpraševanje po

prenočiščih cenovno **neelastično / elastično**

prenočiščih cenovno **neelastično** / **elastično**, saj

---

(1)

(1)
(2 točki)

4. naloga: Razdelitev

Davčni sistem razlikuje nedelovne in delovne dohodke. Gospodinjstva prejemajo dohodke od lastnine in od dela.

4.1. Pojasnite reproduktivno in stimulativno funkcijo razdelitve dohodkov.

- Reproduktivna funkcija:

---

(1)

- Stimulativna funkcija:

---

(1)

(2 točki)

4.2. Vsako podjetje pozorno spremi dogajanje na trgih proizvodnih dejavnikov in izplačuje različne vrste dohodkov.

Dopolnite trditve.

Delavec za sodelovanje v proizvodnji prejme _____.

Lastnik proizvodnih dejavnikov, ki so po naravi omejeni in jih ni mogoče dodatno proizvesti,

prejme _____. Banka za posojeni denar prejme _____.

Podjetnik za opravljanje poslovnih funkcij in za tveganje prejme

---

(2 točki)

4.3. Po podatkih Statističnega urada države Mazurije je leta 2017 povprečna neto plača porasla za 4 %, raven cen pa je porasla za 6 %. Izračunajte spremembo rasti realnih plač leta 2017 na dve decimalni mestni natančno.

- Izračun:

(1)

- Podčrtajte pravilno navedbo in dopolnite trditev.

Realne plače so se v državi Mazuriji leta 2017 **povečale / zmanjšale** za _____ odstotkov.

(1)

(2 točki)

- 4.4. Mlada podjetnica v državi Tanlandiji razmišlja o odprtju slaščičarne, za katero potrebuje 5.000 EUR kapitala. Lastnega kapitala nima, zato načrtuje najem posojila. Če najame posojilo za eno leto v višini 5.000 EUR, ga mora vrniti z 9-odstotno obrestno mero.

- Izračunajte obresti.

Izračun:

Rezultat:

(1)

- Z naložbo pričakuje v tem letu 400 EUR dobička.

Izračunajte pričakovano profitno mero.

Izračun:

Rezultat:

(1)

- Po analizi izračunov podčrtajte pravilni navedbi.

Ker je dana obrestna mera **nižja / enaka / višja** od izračunane pričakovane profitne mере,

naj mlada podjetnica za odprtje slavičarne **najame posojilo / ne najame posojila**

v višini 5.000 EUR.

(1)

M 1 9 2 7 0 1 1 2 1 7

- V državi Tanlandiji je 6-odstotna letna inflacija, ostali pogoji pa se za podjetnico niso spremenili.

Utemeljite, ali bi se njena odločitev o najemu posojila spremenila.

---

(1)
(4 točke)

5. naloga: Internacionačacija kapitala in transnacionalne korporacije (TNK)

Ko je kapital prevladal v tako rekoč vseh sektorjih narodnega gospodarstva v razvitih državah, je našel nove možnosti širjenja na svetovno raven.

- 5.1. Navedite štiri oblike internacionalizacije kapitala.

(2 točki)

(2 točki)

- 5.2. Francoski avtomobilski proizvajalec Renault ima svoj obrat tudi v Sloveniji.

- Opredelite, zakaj je Renault transnacionalna korporacija.

---

(1)

(1)

- Narišite shemo delovanja TNK.

(1)
(2 točki)

M 1 9 2 7 0 1 1 2 1 9

5.3. Navedite dve poslovni funkciji, za kateri skrbi centrala Renaulta v Franciji.

(1 točka)

5.4. Eden od Renaultovih obratov je Revoz, d. d., v Novem mestu.

- Navedite in pojasnite dva ugodna učinka, ki ju ima Revoz, d. d., na slovensko gospodarstvo.

Prvi učinek:

---

(1)

Drugi učinek:

---

(1)
(2 točki)

5.5. Leta 1999 je nastala Zveza Renault – Nissan, ki pomeni strateško partnerstvo med Parizom, sedežem Renaulta, in Yokohamo, sedežem Nissana na Japonskem. Francoski avtomobilski proizvajalec Renault in njegov japonski partner Nissan sta v letu 2010 odprla svojo prvo skupno tovarno v mestu Chennai v Indiji, ki letno proizvede 400.000 vozil.

(Prirejeno po: <https://dnevnik.si/1042346477/magazin/svet-vozil/1042346477>. Pridobljeno: 15. 5. 2017.)

- Analizirajte besedilo in pojasnite dva verjetna razloga, zakaj sta proizvajalca avtomobilov odprla tovarno prav v Indiji.

Prvi razlog:

---

(1)

Drugi razlog:

---

(1)
(2 točki)

5.6. Dopolnite trditev.

V zadnjih desetletjih je aktualno vprašanje o ugodnih in neugodnih učinkih, ki jih imajo TNK v nerazvitih državah. Gospodarstvo je tam šibkejše, podružnice velikih TNK postajajo nekakšna »država v državi«. Velik razkorak med razvitostjo podružnice in nerazvitim okoljem, v katerem posluje, imenujemo

---

(1 točka)

M 1 9 2 7 0 1 1 2 2 1

6. naloga: Bruto domači proizvod (BDP) in mednarodna vpetost Slovenije

Velikost in sestava BDP sta tista dejavnika, ki določata razvitost posamezne države.

6.1. Opredelite bruto domači proizvod (BDP) in bruto nacionalni proizvod (BNP).

- BDP:

---

(1)

- BNP:

---

(1)

- Pojasnite, kaj pomeni, če je BDP Slovenije v določenem letu večji kot BNP.

---

(1)
(3 točke)

6.2. Vsaka država je prisiljena vsaj del proizvodov in storitev, ki jih potrebuje, uvoziti in vsaj del tistega, kar proizvaja, izvoziti.

- Pojasnite, kako merimo odprtost gospodarstva.

---

(1)

- Opredelite pojem protekcionizem.

---

(1)

- Navedite vsaj dva ukrepa, s katerima država uravnava zunanjetrgovinske tokove (protekcionistična ukrepa):

---

(1)
(3 točke)

6.3. Za vsako državo je pomembna analiza njenih zunanjetrgovinskih tokov.

- Opišite značilnost geografske strukture slovenske zunanjetrgovinske menjave.

---

(1)

- Pojasnite, zakaj je za državo pretirana navezanost v zunanji trgovini na eno državo ali skupino držav lahko usodna.

---

(1)
(2 točki)

6.4. Preglednica prikazuje izsek plačilne bilance Slovenije v letu 2010.

Postavka v plačilni bilanci	Saldo (v mio EUR)
I. TEKOČI RAČUN	-297,30
1. Trgovinska bilanca	-1.204,90
2. Bilanca storitev	1.308,20
3. Dohodki	-506,70
4. Tekoči transferji	106,00
II. KAPITALSKI IN FINANČNI RAČUN	318,70
A Kapitalski račun	8,20
B Finančni račun	310,50
1. Neposredne naložbe	333,50
2. Naložbe v vrednostne papirje	1.947,10
3. Finančni derivati	-116,80
4. Ostale naložbe	-1.872,10
5. Mednarodne rezerve	18,80
III. NETO NAPAKE IN IZPUSTITVE	-21,40

(Vir: N. Hrovatin in T. Batistič. 2012. Ekonomija 4: Razvojne poti slovenskega gospodarstva, str. 112–113.)

Analizirajte plačilno bilanco in dopolnite trditvi oziroma podčrtajte pravilno navedbo.

- Saldo plačilne bilance Slovenije za leto 2010 je _____ milijona EUR.

Plačilna bilanca v letu 2010 je imela **primanjkljaj / presežek**.

(1)

- Pozitivni saldo mednarodnih rezerv (transakcij uradnih rezerv) Slovenije v letu 2010 pomeni,

da _____

_____ .

(1)
(2 točki)

Prazna stran